

PLASTIKPOLITIK

Danmark fri for fossil plastik i 2050

Plastikproblemet vokser hastigt til skade for natur, miljø og klima. EU er på vej med en plastikstrategi, og i Danmark har regeringen varslet en plan mod plastforurening. Dansk Affaldsforening foreslår, at EU og Danmark sætter mål for udfasning af plastikemballage, der ikke er designet til genanvendelse, og fossil plastik, så målet flugter med målsætningen om at gøre Danmark uafhængig af fossile brændsler i 2050.

Produktionen af plastik er tyvedoblet siden 1964, og i 2014 blev der produceret 311 mio. tons plastik, som kun genanvendes i begrænset omfang. Denne mængde forventes fordoblet i løbet af de næste 20 år og firdoblet inden 2050. Det estimeres, at der er 150 mio. tons plastik i verdenshavene, og at der årligt udledes ca. 9 mio. tons og med stigende tendens¹. I Danmark udgør plastik over 1/3 af mængderne af henkastet affald².

Plastik er baseret på fossil olie, som medfører udledning af CO₂ og dermed klimaforandringer – uanset om det nedbrydes i naturen, på deponi eller udnyttes til energi. I dag står plastik for ca. 6% af det globale olieforbrug, men det forventes at stige til 20% i 2050. Samtidig nedbrydes plastik kun langsomt i naturen, hvor det ophobes i fødekæden med ukendte påvirkninger på dyr og mennesker.

KONKRETE MÅL

2025: Al plastikemballage skal være designet til genanvendelse

Allerede i dag kender vi cirkulære alternativer til ny plastikemballage, der ikke kan genanvendes. Derfor bør al plastikemballage gøres cirkulært.

2035: Al nyproduktion af fossil plastik til forbrugerprodukter skal være udfaset

Plastikprodukter til forbrugere er vanskeligere at genanvende end industriprodukter. Derfor bør olien udfases af forbrugerprodukter først.

2050: Danmark fri for fossil plastik

Danmark har et mål om at være uafhængig af fossile brændsler i 2050. Derfor bør al nyproduktion af fossil plast være udfaset, så olien hverken bruges til energi eller plastik.

18.10.2017

Side 1 af 5

J.nr. 3.5.9.7.2

Dansk Affaldsforening
Vodroffsvej 59, 1
1900 Frederiksberg C

Tlf.: 72 31 20 70

danskaaffaldsforening.dk

¹ The New Plastics Economy: Rethinking the future of plastics, 2016, Ellen MacArthur Foundation

² (Opgjort i styk). Hold Danmark Rent Henkastet affald, Kortlægningsanalyse, 2016,

Derfor mener Dansk Affaldsforening, at EU og Danmark skal fastsætte mål for udfasningen af plastikemballage, der ikke kan genanvendes og ikke er designet til at indgå i den cirkulære økonomi, og oliebaseret, fossil plastik.

EU er på vej med en ny plastikstrategi, og regeringen vil fremlægge en plan mod plastforurening herefter³. Tilingen for at sætte nye mål, der kan bidrage til udviklingen af en reel cirkulær økonomi, er derfor god.

Side 2 af 5

Når Danmark har et mål om at være et samfund, der er uafhængig af fossile kilder i 2050⁴, bør der også fastsættes mål for udfasningen af fossil plastik. Derfor foreslår, Dansk Affaldsforening, at EU og Danmark udfaser al ny produktion af fossil plastik i 2050. Olien skal udfases fra både energiforsyningen og plastproduktionen, hvis cirkulær økonomi og CO₂-neutralitet skal gå hånd i hånd. Det er muligt at fremstille plastik af vedvarende ressourcer, helst sekundære ressourcer, således at produktionen ikke konkurrerer med fødevarerproduktionen.

Danmark har haft et delmål om fossilfri el- og varmeproduktion i 2035⁵. Dansk Affaldsforening anbefaler, at fossil plastik udfases fra produkter, der målrettet forbrugerne – både emballage og produkter - i 2035. Det er vanskeligere og dyrere at genanvende plastik, som bruges i husstandene, end plast, der er kommer fra erhverv og industriproduktion. Derfor bør de fossile kilder udfases her først.

For at understøtte udviklingen af en cirkulær økonomi, foreslår Dansk Affaldsforening, at alle plastemballager skal være designet til genanvendelse i 2025. Plastik skal være cirkulært. Konkret bør den danske plastpolitik afklare, hvilke plastemballager der er egnede til den danske affaldsbehandling.

Samtidig bør Danmark høste de lavt hængende frugter, der er forbundet med at udvide pantsystemet til saft- og juiceflasker⁶ samt stille krav om, at plastikposer skal være fremstillet af returplast. Begge forslag genererer et markedstræk i retning af grønnere alternativer og cirkulær økonomi.

KATEGORIER

Fossil plast: Plastik produceret ud af fossile ressourcer såsom olie

Bioplast: Plastik produceret af vedvarende ressourcer fx biomasse

Genanvendt plast: Plastik produceret af returplastik, dvs. af plastikaffald

³ <http://mfvm.dk/nyheder/nyhed/nyhed/regeringen-laver-national-handlingsplan-mod-plastikforurening/>

⁴ Målet i 2050 er at gøre Danmark til et samfund, der ikke bygger på fossile kilder og udleder CO₂.: <http://efkm.dk/klima-og-vejr/klimaindsatsen-i-danmark/>

⁵ Den nuværende regering er dog fraveget delmålet om fossilfri varme og energiproduktion i 2035 for at kunne fastholde naturgas

⁶ https://www.danscaffaldsforening.dk/sites/danscaffaldsforening.dk/files/media/documents/danscaffaldsforening-forslag-fuldt_pantsystem.pdf

Udfordringer: Kemi, komplekse produkter og negative priser

Plastik anvendes til mange forskellige formål. Derfor tilsætte industrien forskellige stoffer, som kan være miljøfremmede, der giver produkterne forskellige egenskaber. Problemet er, at plasten – pga. indholdet – kan være miljøskadelig ved andre anvendelser end den oprindelige, hvis plastikken (returplast) bruges igen til ny produktion og genintroduceres i materialecirklen. De uønskede eller miljøfremmede stoffer kan fx være blødgørere, flammehæmmere og tungmetaller.

Side 3 af 5

Derudover kan forskellige plastiktyster "svejses" sammen – også med andre materialer - i ét og samme produkt, så de ikke mekanisk kan adskilles. Det gør produkterne vanskelige, dyre og nogle gange umulige at genanvende. Det er kun visse plastfraktioner, som vi kan udsortere i en høj kvalitet.

Udover de tekniske udfordringer er der også store økonomiske udfordringer, der står i vejen. Jomfruelig, fossil plastik er (for) billig og meget nemmere at bruge i produktionen end genanvendt plastik. Samtidig er det omkostningstungt at oparbejde plastikaffaldet, så det kan bruges, hvilket gør prisforskellen meget stor. Derfor betaler kommunerne fx mange penge for at komme af med størstedelen af de plastemballager, der bliver indsamlet hos borgerne.

Der er ikke tale om "et velfungerende marked", og desværre er der tegn på, at afsætningen bliver endnu vanskeligere. Det skyldes, at Kina, der i dag aftager meget store mængde plastikaffald, har varslet en "green fence policy", der sætter loft over de mængder, landet vil tage imod⁷. Alt i alt mangler der økonomiske incitamenter til at indsamle, sortere og genanvende plast.

Delmål, der baner vejen frem

Dansk Affaldsforening foreslår, at der opstilles følgende delmål for at sikre opfyldelsen af de langsigtede mål for plastik:

1. Plastik skal være cirkulært
2. Plastik fra husholdninger skal indsamles til genanvendelse
3. Mindre plastikaffald - som kan genanvendes bedre
4. Rene materialestrømme

1. Plastik skal være cirkulært

Plastikprodukter skal designes og produceres cirkulært. Cirkulært plast har lang levetid, kan adskilles, repareres, genbruges og er egnet til genanvendelse. Ligesom vi har stillet krav til uønskede stoffer i elektriske og elektroniske produkter, skal vi opstille krav til plastikprodukter. Vi kan ikke vente på ecodesign-direktivet, som fortsat kun er målrettet energiforbrugende produkter. Kravene i emballagedirektivets bilag 2 har heller ikke medført, at emballager er blevet cirkulære.

En decideret regulering på EU-niveau kan suppleres med afgifter, der modsvarer plastikprodukternes langsigtede miljø- og klimaomkostninger. Afgifter bør søges etableret som en international ordning på linje med CO₂-kvotesystemet. I forlængelse af dette mener Dansk Affaldsforening, at det er plastikproducenten, der

⁷ <http://www.recyclingtoday.com/article/plastic-scrap-china-import-ban-2018-mixed-paper/?isid=NDA3NzkxMQ%3d%3d>

skal betale CO₂-afgift, når der anvendes fossil olie, fremfor at lægge udgiften på affaldsenergianlæggene og borgerne.

2. Plastik fra husholdninger skal indsamles til genanvendelse

Borgernes plastikaffald skal indsamles og sorteres, så det er egnet til at genanvendelse. Den nationale ressourcestrategi fra 2013 satte et mål om, at kommunerne skulle indsamle 50 % af borgernes affald indenfor 7 fokusfraktioner – herunder plastik - til genanvendelse i 2022.

Side 4 af 5

Kommunerne har derfor i stor stil rullet henteordninger for husholdningernes plastikaffald ud som supplement til mulighederne for at aflevere plastik på genbrugspladserne. Evalueringen af strategien fra 2017 viste, at kommunerne leverer og når i mål⁸. Men nye og øgede krav er på vej fra EU, der barsler med en pakke for cirkulær økonomi.

Borgerne har svært ved at skelne mellem de mange forskellige typer og undertyper af plastik, hvorfor plastik enten indsamles som én fraktion, eller hvor der kun skelnes mellem hård og blød plast. På genbrugspladserne kan der være flere muligheder pga. muligheden for vejledning.

Derfor skal det være enkelt at sortere plastikaffald for husholdningerne. Den efterfølgende maskinelle sortering må klare opgaven med at opdele plastfraktionen i de underfraktioner, som der er efterspørgsel på, eller som vi ønsker at få genanvendt.

VIRKEMIDLER – HER OG NU

Ændring af emballageafgiften med henblik på at fremme cirkulært plastik og fremme optaget af sekundært plastik i produktionen

Udvide pantsystemet til al drikkevareemballage af plastik

De nyudviklede landsdækkende piktogrammer for affald skal gøre det nemmere for borgere og virksomheder at sortere i de rigtige fraktioner. På sigt er målet, at de emballager borgerne møder i hverdagen – eks. på varerne i supermarkedet - også er mærket med de fælles piktogrammer.

En nem overordnet sortering af plastikaffald udelukker dog ikke, at der iværksættes tiltag, som tillader borgeren at gøre en ekstra indsats, fx i form af flere tilbagetagingsordninger eller udvidelse af pant/retursystemer til fx drikkevareemballager af plastik.

Den danske infrastruktur til sortering af plastikaffald er under opbygning, og her er det væsentligt, at kommunerne kan eje og drive sorteringsanlæg, og at de samtidig tænker langsigtet i rationelle løsninger til udvikling af plastiksoringssektoren for plastikaffaldet fra hele landet.

⁸ http://mst.dk/media/133157/eval-af-ress-strategi_samlet-rapport-ekskl-bilag.pdf

3. Mindre plastikaffald, som kan genanvendes bedre

Plastik er et fantastisk materiale, men meget ringe affald. Nytteværdien er typisk kort, men affaldet består i flere hundrede. Derfor skal vi ændre vores anvendelse af plastikprodukter. De skal ikke være til engangsbrug, men derimod designes til genbrug, så vi får mindre plastikaffald i vores skraldespande.

Side 5 af 5

Emballager udgør en meget stor del af plastikforbruget, og emballager har mange gode formål. Det er dog ikke godt nok, at emballagen beskytter produktet og udviser en god score i livscyklusvurderinger, hvis emballagen er uegnet til genanvendelse. Vi må kræve, at designerne ikke stiller sig tilfredse, før emballagen er cirkulær.

4. Rene materialestrømme

Plastik anvendes i meget forskellige brancher – fødevarer, byggeri og elektronik. For at undgå uønskede stoffer og sikre en høj kvalitet i genanvendelsen, bør flere plastikprodukter håndteres i lukkede cirkler – herunder i pant- og retursystemer.

Der skal forskes i dekontaminering af plastik, og der skal udvikles retningslinjer for kontrolleret genanvendelse af 'belastet' plastik til specifikke/kortlagte formål. Endelig skal det være muligt at energiudnytte plastik, hvis fortidens synder hindrer meningsfyldt genbrug og genanvendelse.

Det videre arbejde

Udfordringerne med plastaffald er så store, at de ikke kan løses i affaldssektoren alene. Derfor ønsker Dansk Affaldsforening at gå i dialog med hele værdikæden.

Dansk Affaldsforening ønsker at drøfte:

- Hvordan skal plastik indsamles nu og i fremtiden?
- Hvilken plastik ser vi i affaldsstrømmen nu – og i fremtiden? Og hvilken materialeværdi udgør affaldsplastikken?
- Hvordan kan der etableres økonomiske incitamenter, der fremmer cirkulært plastik, og som også hindrer plastikaffald i naturen?
- Hvilke kriterier skal der være for 'cirkulært plastik'? Hvilke designkrav skal der gælde?

Derudover mener vi, at EU's og Danmarks plastikpolitik skal adressere og afsætte midler til:

- Udvikling af retningslinjer/kriterier for kontrolleret genanvendelse af plastik med uønsket indhold.
- Forskning og udvikling, fx i dekontaminering, produktion af plastik af sekundære råvarer samt biologisk nedbrydelighed.
- Udvikling af fælles europæiske standarder for plastikaffald.
- Revidere produktstandarder, så de muliggør anvendelse af sekundært plastik.
- Sikre, at den offentlige indkøbspolitik understøtter de foreslåede mål.
- Emballageafgifter kan finansiere dele af disse indsatser.